

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 58.546/3
van 24 december 2015

over

een voorontwerp van wet ‘tot
wijziging van het Wetboek van
de belasting over de
toegevoegde waarde’

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

avis 58.546/3
du 24 décembre 2015

sur

un avant-projet de loi
‘modifiant le Code de la taxe
sur la valeur ajoutée’

Op 24 november 2015 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Financiën verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘tot wijziging van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 8 december 2015. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Dries VAN EECKHOUTTE, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jo BAERT, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 24 december 2015.

*

Le 24 novembre 2015, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre des Finances à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi ‘modifiant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée’.

L'avant-projet a été examiné par la troisième chambre le 8 décembre 2015. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Jeroen VAN NIEUWENHOVE et Koen MUYLLE, conseillers d'État, Jan VELAERS et Bruno PEETERS, assesseurs, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Dries VAN EECKHOUTTE, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jo BAERT, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 24 décembre 2015.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe diverse wijzigingen door te voeren in het Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde (hierna: Btw-wetboek). Het gaat om aanpassingen met een veeleer technische draagwijdte.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikelen 2 en 3

3. Artikel 2, a), van het ontwerp strekt ertoe de definitie van “binnenland” (van elke lidstaat van de Europese Unie) in artikel 1, § 3, van het Btw-wetboek als volgt te vervangen:

“Het ‘binnenland’ komt overeen met de werkingssfeer van de artikel 349 en 355 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.”

In de ontworpen definitie wordt verwezen naar de artikelen 349 en 355 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), maar daarbij is over het hoofd gezien dat de inhoud van artikel 299, lid 1, van het vroegere EG-verdrag thans terug te vinden is in artikel 52 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en dat “de werkingssfeer” van artikel 349 van het VWEU ruimer is dan het grondgebied waarop krachtens artikel 349 van het VWEU de verdragen van toepassing zijn. De gemachtigde stelde daarom de volgende herformulering voor:

“Het ‘binnenland’ komt overeen met het grondgebied van iedere lidstaat van de Europese Unie waarop de verdragen betreffende de Europese Unie en betreffende de werking van de Europese Unie van toepassing zijn overeenkomstig de artikelen 52 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en 349 en 355 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.”

Daarmee kan worden ingestemd.

4. In het ontworpen artikel 1, § 4, tweede lid, 2°, van het Btw-wetboek (artikel 2, b), van het ontwerp) zou, om elk misverstand te vermijden, moeten worden geschreven “de Franse gebieden” in plaats van “de gebieden”.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan.

5. Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 werden niet alleen de Europese basisverdragen gewijzigd, maar werd tevens de naam van de rechtspersoon gewijzigd: “Europese Gemeenschap” werd vervangen door “Europese Unie”.² In het licht hiervan verdient het aanbeveling om van de gelegenheid gebruik te maken om in het Btw-wetboek alle verwijzingen naar de oude terminologie te vervangen door, al naar het geval, een verwijzing naar de “Europese Unie” of de “Unie”.³

Door enerzijds wel de verwijzingen naar het EG-verdrag te vervangen, maar door anderzijds verwijzingen naar de (Europese) Gemeenschap te handhaven, zou verwarring en rechtsonzekerheid kunnen ontstaan.

Artikel 7

6. Artikel 7 van het ontwerp strekt ertoe om aan de vrijstelling van belasting voor “de leveringen van goederen en de diensten, verricht in samenhang met werkzaamheden die ter verkrijging van financiële steun met betrekking tot in [artikel 44, § 2,] 1° tot 4°, 7° en 11° [van het Btw-wetboek] genoemde handelingen zijn georganiseerd door en uitsluitend ten bate van diegenen die deze handelingen verrichten”, ook verwijzingen toe te voegen naar 6° en 9° van dezelfde paragraaf. Op de vraag naar een verantwoording voor het onderscheid dat aldus wordt gemaakt tussen de culturele diensten bedoeld in artikel 44, § 2, 6° (verhuur van o.a. boeken en tijdschriften), 7° (o.a. de diensten verstrekt door de exploitant met betrekking tot al dan niet geleide bezoeken aan musea) en 9° (o.a. de organisatie van toneel-, ballet- en filmvoorstellingen), van het Btw-wetboek, en die bedoeld in 8° (o.a. de diensten aan organisatoren van voordrachten verstrekt door voordrachtgevers die als zodanig handelen), kwam het volgende antwoord:

“Hoofdstuk 3 van de ontworpen tekst heeft betrekking op de ‘handelingen ter verkrijging van financiële steun verricht door publiekrechtelijke instellingen of door andere instellingen zonder winstoogmerk’.

Artikel 44, § 2, 6°, 7° en 9°, van het Btw-Wetboek stelt bepaalde culturele diensten verricht door publiekrechtelijke instellingen of door andere instellingen (zonder winstoogmerk) erkend door de bevoegde overheid vrij van de belasting.

Artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek stelt de leveringen van goederen en de diensten vrij van de belasting, wanneer ze onder de volgende omstandigheden worden verricht:

1° de handeling wordt verricht door een instelling waarvan de werkzaamheid krachtens artikel 44, § 2, 1° tot 4°, 7° en 11°, is vrijgesteld;

2° de handeling wordt verricht in samenhang met werkzaamheden die ter verkrijging van financiële steun voor die instelling zijn georganiseerd;

3° deze werkzaamheden moeten uitsluitend ten bate van de betrokken instelling worden georganiseerd.

² Artikel 1, derde alinea, derde zin, van het VEU bepaalt: “De Unie treedt in de plaats van de Europese Gemeenschap, waarvan zij de opvolgster is.”

³ In artikel 105 van het Btw-wetboek wordt nog melding gemaakt van de oude terminologie van de instellingen, die met het Verdrag van Lissabon is aangepast. Dat artikel wordt beter opgeheven, vermits het is uitgewerkt.

Deze vrijstelling is bijgevolg enkel van toepassing voor de handelingen die slechts occasioneel worden verricht ter verkrijging van financiële steun voor de vrijgestelde hoofdactiviteit. Deze werkzaamheden mogen voor het overige geen commerciële activiteit vormen die tot concurrentievervalsing kan leiden.

Voorbeeld (cfr. btw-handleiding nr. 328/4):

Een vereniging zonder winstoogmerk die geregeld feestelijkheden organiseert ter gelegenheid waarvan spijzen en dranken worden verstrekt aan leden en aan niet-leden heeft voor het verrichten van deze handelingen in de regel de hoedanigheid van belastingplichtige.

Op grond van artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek, wordt evenwel het verstrekken van spijzen en dranken van de belasting vrijgesteld, wanneer deze handeling occasioneel wordt verricht in samenhang met bepaalde werkzaamheden (Vlaamse kermis, weldadigheidsfeest, enz.) die ter verkrijging van financiële steun door sommige instellingen (ziekenhuizen, bejaardentehuizen, scholen, sportinrichtingen, enz.) uitsluitend in hun voordeel worden georganiseerd.

Artikel 44, § 2, 8°, van het Btw-Wetboek heeft inderdaad ook betrekking op welbepaalde culturele diensten (maar ook andere zoals verricht door de deelnemers aan sportwedstrijden), maar deze diensten worden verricht door personen (ongeacht hun juridisch statuut) die in principe handelen met winstoogmerk (voordrachtgevers, artiesten en sportbeoefenaars). Voornoemde personen zijn overigens slechts vrijgesteld onder welbepaalde omstandigheden (diensten aan organisatoren van voordrachten, diensten aan organisatoren van schouwspelen en concerten, enz.). Zie in dat verband btw-handleiding nr. 327.

De categorieën die worden opgesomd in artikel 44, § 2, 8°, van het Wetboek voldoen derhalve niet aan de criteria die opgenomen zijn in artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek.

Terecht worden zij uitgesloten van de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek. Het winstoogmerk is ter zake het criterium dat het gemaakte onderscheid verantwoordt.”

Indien het de bedoeling is dat artikel 44, § 2, 12°, van het Btw-wetboek enkel van toepassing is op handelingen die occasioneel worden verricht, dient dat in de tekst zelf van die bepaling opgenomen te worden.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet d'apporter diverses modifications au Code de la taxe sur la valeur ajoutée (ci-après : C.TVA). Il s'agit d'adaptations d'une portée plutôt technique.

EXAMEN DU TEXTE

Articles 2 et 3

3. L'article 2, a), du projet vise à remplacer la définition de « intérieur du pays » (de chaque État membre de l'Union européenne) inscrite à l'article 1er, § 3, du C.TVA, comme suit :

« L'« intérieur du pays » correspond au champ d'application des articles 349 et 355 du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne ».

La définition en projet vise les articles 349 et 355 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE), mais il a été perdu de vue à cet égard que le contenu de l'article 299, paragraphe 1, de l'ancien Traité CE figure actuellement dans l'article 52 du Traité sur l'Union européenne (TUE) et que le « champ d'application » de l'article 349 du TFUE est plus large que le territoire que couvrent les traités en vertu de l'article 349 du TFUE. C'est pourquoi le délégué a proposé de reformuler cette disposition comme suit :

« Het 'binnenland' komt overeen met het grondgebied van iedere lidstaat van de Europese Unie waarop de verdragen betreffende de Europese Unie en betreffende de werking van de Europese Unie van toepassing zijn overeenkomstig de artikelen 52 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en 349 en 355 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ».

On peut se rallier à cette proposition.

4. Pour éviter toute équivoque, il conviendrait d'écrire à l'article 1er, § 4, alinéa 2, 2°, en projet du C.TVA (article 2, b), du projet) : « les territoires français » au lieu de « les territoires ».

5. L'entrée en vigueur du Traité de Lisbonne le 1er décembre 2009 a modifié non seulement les traités de base européens, mais également le nom de la personne morale : les mots

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité aux normes supérieures.

« Communauté européenne » ont été remplacés par les mots « Union européenne »². Au regard de ce qui précède, il est recommandé de mettre l'occasion à profit pour remplacer dans le C.TVA toutes les références à l'ancienne terminologie par une référence, selon le cas, à l'« Union européenne » ou à l'« Union »³.

Le fait de remplacer, d'une part, les références au Traité CE, mais de maintenir, d'autre part, des références à la Communauté (européenne), pourrait créer la confusion et l'insécurité juridique.

Article 7

6. L'article 7 du projet tend à ajouter à l'exemption de la taxe pour « les livraisons de biens et les prestations de services effectuées à l'occasion de manifestations destinées à leur apporter un soutien financier et qu'ils organisent à leur profit exclusif, par les organismes dont les opérations sont exonérées conformément [à l'article 44, § 2,] 1° à 4°, 7° et 11° [du C.TVA] » également des références aux 6° et 9° du même paragraphe. À la question de savoir si la différence qui est ainsi opérée entre les services culturels visés à l'article 44, § 2, 6° (locations, notamment, de livres et de périodiques), 7° (notamment les prestations de services fournies par l'exploitant relatives aux visites guidées ou non de musées) et 9° (notamment l'organisation de représentations théâtrales, chorégraphiques et cinématographiques) du C.TVA, et ceux visés au 8° (notamment les prestations de services fournies aux organisateurs de conférences par des conférenciers agissant en tant que tels) est justifiée, il a été répondu ce qui suit :

« Hoofdstuk 3 van de ontworpen tekst heeft betrekking op de 'handelingen ter verkrijging van financiële steun verricht door publiekrechtelijke instellingen of door andere instellingen zonder winstoogmerk'.

Artikel 44, § 2, 6°, 7° en 9°, van het Btw-Wetboek stelt bepaalde culturele diensten verricht door publiekrechtelijke instellingen of door andere instellingen (zonder winstoogmerk) erkend door de bevoegde overheid vrij van de belasting.

Artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek stelt de leveringen van goederen en de diensten vrij van de belasting, wanneer ze onder de volgende omstandigheden worden verricht:

1° de handeling wordt verricht door een instelling waarvan de werkzaamheid krachtens artikel 44, § 2, 1° tot 4°, 7° en 11°, is vrijgesteld;

2° de handeling wordt verricht in samenhang met werkzaamheden die ter verkrijging van financiële steun voor die instelling zijn georganiseerd;

3° deze werkzaamheden moeten uitsluitend ten bate van de betrokken instelling worden georganiseerd.

Deze vrijstelling is bijgevolg enkel van toepassing voor de handelingen die slechts occasioneel worden verricht ter verkrijging van financiële steun voor de vrijgestelde hoofdactiviteit. Deze werkzaamheden mogen voor het overige geen commerciële activiteit vormen die tot concurrentievervalsing kan leiden.

² L'article 1er, troisième alinéa, troisième phrase, du TUE dispose : « L'Union se substitue et succède à la Communauté européenne ».

³ L'article 105 du C.TVA mentionne encore l'ancienne terminologie des institutions, que le Traité de Lisbonne a adaptée. Il vaudrait mieux abroger cet article, puisqu'il a cessé de produire ses effets.

Voorbeeld (cfr. btw-handleiding nr. 328/4):

Een vereniging zonder winstoogmerk die geregeld feestelijkheden organiseert ter gelegenheid waarvan spijzen en dranken worden verstrekt aan leden en aan niet-leden heeft voor het verrichten van deze handelingen in de regel de hoedanigheid van belastingplichtige.

Op grond van artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek, wordt evenwel het verstrekken van spijzen en dranken van de belasting vrijgesteld, wanneer deze handeling occasioneel wordt verricht in samenhang met bepaalde werkzaamheden (Vlaamse kermis, weldadigheidsfeest, enz.) die ter verkrijging van financiële steun door sommige instellingen (ziekenhuizen, bejaardentehuizen, scholen, sportinrichtingen, enz.) uitsluitend in hun voordeel worden georganiseerd.

Artikel 44, § 2, 8°, van het Btw-Wetboek heeft inderdaad ook betrekking op welbepaalde culturele diensten (maar ook andere zoals verricht door de deelnemers aan sportwedstrijden), maar deze diensten worden verricht door personen (ongeacht hun juridisch statuut) die in principe handelen met winstoogmerk (voordrachtgevers, artiesten en sportbeoefenaars). Voornoemde personen zijn overigens slechts vrijgesteld onder welbepaalde omstandigheden (diensten aan organisatoren van voordrachten, diensten aan organisatoren van schouwspelen en concerten, enz.). Zie in dat verband btw-handleiding nr. 327.

De categorieën die worden opgesomd in artikel 44, § 2, 8°, van het Wetboek voldoen derhalve niet aan de criteria die opgenomen zijn in artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek.

Terecht worden zij uitgesloten van de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 12°, van het Wetboek. Het winstoogmerk is ter zake het criterium dat het gemaakte onderscheid verantwoordt ».

Si l'intention est de rendre l'article 44, § 2, 12°, du C.TVA uniquement applicable à des opérations effectuées occasionnellement, il convient de l'insérer dans le texte même de cette disposition.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Jo BAERT